

Kalasia Alalaha Nenge Paulus Hasia Lange Kalasia Mur

¹ Iau Paulus koi. Pe iau, Iesus nena hekulkulonga. Pe none mana henonou hote iau ke e rahite ume nei ero. Pe pule none mana kulosia iau ero. Iesus Kristus i sipona poia iau ke e rahite ume nei. Ana Non, Temere NeHalang hemaual heke mule I nga metenga. ² Pe titik mur nenge leteria manmanna nge Iesus koi tetu luluch nge iau. Imem lochloch mo hekule alalaha nei lange imo NeHalang nena hana mur nge Kalasia.

³ Temere NeHalang pe Non Soke Iesus Kristus leteria poreke ia imo pe te hemaluche letemo ke ma ke elle. ⁴ Temere NeHalang letena tuanin hote nike ke teke Tuna Iesus tunge i sipona ke mene mule ita nga rera poinga poreke ngana mur. Poia poinga nem ke hekerkerenga nenga etue poreke ngana nei rahit tote ita ero ol. ⁵ Pomalam ta heto hekeke NeHalang nga etue lochloch sapele. Manmanna.

Helenga Urana Toto Ngana Nenge Manmanna

⁶ Iau e rura toto pe letek tuanin ke halang nga poinga nenge a poia nei, nenge ueiuei mana pe ahul rumemo ia NeHalang. Kristus letena ia imo ke mene mule imo ke ulolo. Pomalam NeHalang hetue imo ke tutuna mur ia imo. Pe pomere nenge ahul mule pe letemo manmanna nga “helenga

urana ngana” e nge altoto? ⁷ Pe “helenga urana ngana” panem manmanna ero? Hana hel tepoi heke mene helenga nemur iange te teke te hepiriu ele letemo nga Helenga Urana Toto Ngana nenge Kristus. ⁸ Imem mo haliu hote Helenga Urana Toto Ngana lange imo. Pe nenge teke imem ma NeHalang nena angkelo e nga tapa, mo channanga manaia helenga e nge pomam, lape NeHalang tuachol ia at nge imem ke poreke toto! ⁹ Helenga mo heleia lange imo ke ulolo pe lape e hele mule pule. Nenge teke mele haliu hote helenga e nge altoto nga Helenga Urana Toto Ngana nenge a rahite lo, mele nem lape NeHalang chacharuch heke i nga oan.

¹⁰ Heueu nei e teke e poia hehei pe hana ke leteria urana nge iau ero. E teke e poia NeHalang ke letena urana pe iech. Eh, imo letemo ma ke mere? A teke iau nge e popoia hehei pe hana ke te iech mana ia? Nenge teke e poia ke pomam lape Kristus nena non iau ero toto.

NeHalang Iua Paulus Ke Raita Nena Ume

¹¹ Titik mur pe liliuk mur, e teke e hele lange imo pengpeng. Helenga Urana Toto Ngana nenge e haliu hotote nei none nga ich nei olou heke mene ero. ¹² Pe pule none mana tunge at nge iau ero pe hetoro iau ia ero pule. Iesus Kristus i sipona henonoua at nge iau.

¹³ Iau Iuta pe etu ngak nge nike imo a eteia ke ulolo. E heparachrai ia NeHalang nena hana mur pe e hunune iri. ¹⁴ Oe, nga etue nem iau e lohotos

ke iau non nge urana nge luta mur lochloch nenge imem ul ke emem opo elle. Pe e nanas tau tote hotonga mur nenge lemem tete mur te hesio tele at nge imem. ¹⁵ Nga NeHalang nena halaunga, henonou hote iau nga etue nenge etu nga hetak letena nike. ¹⁶ Pe I iech toto nge hemallaha hote Tuna at nge iau ke e haliu hote nena Helenga Urana Toto Ngana lange hehei pe hana lomomona ngana mur. Mele pele heleia ure nei at nge iau. NeHalang isipona hemallaha hote. ¹⁷ Pe iri nenge te rahat tele ume nei nge iau pe tetu nge Ierusalem, ela ke e esia iri ero pule. E lohaka mana pe ela sapele nga tuele kina nenge Arapia. Ke het pe ela mule nga tuele tana nenge Tamaskus.

¹⁸ Etu ke hesinga mol la ke het pe e lohaka ke ela nge Ierusalem ke enau tote Petrus. Enau tote i pe etu luluch nge i ke etue iri analoch pe lime (15).

¹⁹ Pe nga lamau enau mene Ieims i toro. Ieims nenge Non Soke tina. Pe Iesus nena hekulkulonga mur hel pule, e kolkol iri. ²⁰ Pe e hele ke manmanna toto lange imo nga NeHalang matana, ke ure nemur nenge e hasas ia iri nei, e pallaklaka imo ia ero. ²¹ Ke het pe e lohaka ke ela nga kileng nemur nenge Siria pe Silisia.

²² Pe NeHalang nena mata mur nge Iutea nenge leteria manmanna nge Kristus, te naue ramak ero kura. ²³ Pe te longo mene pingak nge song ke teke, “Non pa nenge hunune ita nenge letera manmanna nem, ngana pa i haliu hot mulmule Helenga Urana Toto Ngana lo. Nga tele ngana hepreke mukam, pe nei ero ol.” ²⁴ Ke poinga

nenge NeHalang poia at nge iau neu, poia hehei pe hana ke te heto haka totote NeHalang ene.

2

Iesus Nena Hekulkulonga Mur Te Iech Nge Paulus.

¹ Iok, etu nge Silisia ke ak hesinga iri analoch pe henel het pe imem nai Parnapas mola mule nge Ierusalem. Pe e mene Titus pule ke koko luluch nge imem. ² Ela nga lamau iange NeHalang hele at nge iau ke teke ela. Pe nga lamau, eare luluch nge hana papalauna mur iri toro pe e hele urume Helenga Urana Toto Ngana nem nenge e haliu hotote ke ulolo lala nge hana lomomona mur. Iange lemek ero nge ak ume nemur nenge eume tettele pe nenge e umume ia nei hesil sio mana ke lasus. ³ Pe Titus i non lomona ngana ia iange i nena nge Krik pe iri te ririr us ero. Pe hana papalauna nemur te esia i nge koko nge iau pe te teke te riria singina ol. Pe ero. Te ech taua i ke te riria singina ero. ⁴ E hele ia iri nemur iange hana hel te chananga ke te teke titiria mur ita, pe teteu at kome mana ke tetu luluch nge ita, pe teute olounga nga poinga nenge Iesus Kristus tunge at nge ita ke ulolo. Nga nenge Iesus i sipona mene hote ita ke tatu ke tapoi tetele. Pe hana nemur te teke te heloko teu mule ita langa hotonga nike ngana nemur nenge chiu hit tote ita. ⁵ Pe imem mo longo taua iri unne ero toto, iange mo teke Helenga Urana Toto Ngana tu ke manmanna

mana nge imo pe ute heporeke letemo manmanna ngana ero.

⁶ Pe hana papalauna nemur, iri siporia te longe lek helenga pe leteria elle mana pe te hele ia helenga unne e ero ol. (Nenge teke pingaria iuiu ma pingaria iuiu ero, iau e teke ute pele nga nem ero, iange NeHalang naue ita ke ita elle mana.) ⁷ Iri te hele ele iau ero. Tenau urume ke NeHalang kulos ia iau ke la e hele hote Helenga Urana Toto Ngana nei nge hana lomomona ngana mur. Pomalam mana ke mange Petrus, nge la ke haliu hote lala nge Iuta mur. ⁸ NeHalang tunge kerkerenga lange Petrus ke i Iesus nena hekulkulonga nenge lala nge Iuta mur. Pe iau pule ke pomalam. NeHalang tunge kerkerenga at nge iau ke iau Iesus nena hekulkulonga nenge e lala nge hana lomomona ngana mur. ⁹ Ieims pe Petrus pe Ioanes, iri hana papalauna nga NeHalang ana ume. Pe iri te eteia ke NeHalang tunge ume nei at nge iau. Pomalam te sisa peria nge imem nai Parnapas. Pe te hele ke te teke imem nai mola ke mo ume luluch nge hana lomomona ngana mur pe iri tela ke teume luluch nge Iuta mur. ¹⁰ Pe te hele at nge imem ke te teke letemem metene iri nemur nenge reria ure halang ero. Pe nem, i ure palaungana nenge letek metene tettele nike ke e teke e popoia.

Paulus Heleia Petrus Nge Antiok

¹¹ Nga etue nenge Petrus at nge Antiok e heleia i nga matana pengpeng iange i poia poinga hel nge pengpeng ero. ¹² Nga etue nenge Ieims pekngana mur te lohot nge Antiok ero kura, Petrus la ke

ngau lululuch nge hana lomomona ngana mur. Iok, teat ke te puris ol pe Petrus matau sapele pe tu ke kangkanga mule nge hana lomomona ngana nemur. Petrus mataua iri iange iri Iuta. Pe pule iri tokoninga mur toto nga us rir ngana. ¹³ Pe Iuta mur hel te koko taole nge Petrus ke iri ul te poia poinga nem nenge aria hengetau nachnai. Pomalam Parnapas nau taole nge iri pule.

¹⁴ Pe enau pe te nanasia Helenga Urana Toto Ngana hele ngana ero. Pomalam e heleia Petrus nga iri lochloch ngana mataria ke e teke, “Petrus, iong lem nge Iuta. Pe heueu nei otu ke pomanga lem nge Iuta ero toto. Otu ke pomange hana lomomona ngana nemur. Pe pomerei nenge o teke o echia hana lomomona ngana nemur ke te nanasia poinga nenge Iuta mur?

¹⁵ “Ita, tatara mur te hoe ita pe ita Iuta mur nike. Pe ita hana lomomona ngana mur ero. Hana nemur, iri ‘hana porekreke ngana mur’ ia iri. ¹⁶ Pe ita ta eteia ke kue elle mana nge poia ita ke ta pengpeng nga NeHalang matana. Ngana koi nenge letera manmanna nge Iesus Kristus. Pe nenge ta nanas tau tote hotonga mur, kue nem poia ita ke ta pengpeng nga NeHalang matana ero toto. Ke pomalam, ita ul hana lomomona ngana mur, ita lochloch ta pengpeng nga NeHalang matana nga kue elle nem mana.

¹⁷ “Pe nga poinga nenge letera manmanna pe ta nanas ia Kristus lape tames hot mallaha mana ke ita hana porekreke ngana mur, ke mange hana lomomona ngana nemur. Ia Kristus mai I muka

muleia poinga poreke ngana mur kai? Ero le!
¹⁸ Iange nenge teke e palchach sue ute pe e hemes heke mule, hulua te eteia nge e tamu tote hotonga pe iau non poreke ngana ke ulolo. ¹⁹ Iange hotonga nem rahit tote iau ero ol. Ke nga letek manmanna ngana e mete luluch nge Kristus ke ulolo. Pe NeHalang nauete etu ngak ol. ²⁰ Ke iau sipok e maulul ero ol. Kristus nenge tu teu nge iau koi hemaul ia iau. Pe etu ke e maulul nga singik nei iange letek manmanna nge NeHalang Tuna. I lemene tau tote iau pe tung heke i sipona ke mene mule iau. ²¹ Pe ehul rumek ia NeHalang ero iange letena poreke ngana palaungana toto. Pe nenge teke hotonga nemur te hemas mule ita ke ta pengpeng nga NeHalang matana, Kristus mete ngana nem lape luna ero toto!”

3

Kue Elle Mana Nenga Letera Manmanna Ngana

¹ Imo Kalasia mur, amo hauaua toto. Iesus Kristus mete ngana nga manga toto nem, mo hemalaha hote luna lange imo ke ulolo. Pe pomere hana te channanga ia imo pe a nanas mene iri? ² E teke e onteia imo nga ute elle mana: Imo mam a mene Opepengpeng ke merei? A mene kai nga hotonga nemur nenge a nanasia iri mai? Ero le! Imo a mene Opepengpeng iange a longe Helenga Urana Toto Ngana pe letemo manmanna ia. ³ Amo hauaua ngamo nem merei toto? Opepengpeng talune ana ume nge imo ke ulolo, ol pe a teke a heulo hote ume nem nga imo sipomo lemo

kerkerenga? ⁴ Pe ure meena ngana nemur nenge te lohot nge imo nem luna palaungana toto la! Pe ngana kau lape hesil sio mana ke lasus mau? ⁵ Imo nem, NeHalang tunge Opepengpeng pe poia merakulo mur ke te lohotot nga tunangamo. Pe pomerei nenge poia mai? Poia kai nga hotonga nemur nenge a nanasia iri mai? Ero nike! Poia nge imo iange letemo manmanna nga Helenga Urana Toto Ngana nenge a longe.

⁶ Anau lange Apraham. “Apraham letena manmanna toto nge NeHalang, pomalam NeHalang hetue i ke i non nge pengpeng.” ⁷ Iok, a eteia nei ke nek ol: Apraham tutuna mur laka iri lochloch ngana nenge leteria manmanna. ⁸ Pe NeHalang nena helenga nenge tehas sue ke ulolo, helelia ure nemur nge lape te lohot. Nenge teke, NeHalang lape hemas mule hana lomonmona ngana mur pule ke te pengpeng nga matana iange leteria manmanna. Pe NeHalang hele hot tele Helenga Urana Toto Ngana nem lange Apraham ke teke, “Nge iong mana lape E pete hulua lochloch ngana nga ich.” ⁹ Ke hulua lochloch ngana nenge leteria manmanna, NeHalang pete luluche iri nge Apraham. Iange Apraham i lete manmanna ngana ana non ia.

¹⁰ Pe iri lochloch ngana nenge te teke te hemas mule iri siporia nga hotonga mur, NeHalang lape tuacholia ke poreke toto lange iri. Iange NeHalang nena helenga mur nenge tehas sue iri ke ulolo, hele ke teke, “Hotonga mur tema sio ke ulolo, pe mele hel nenge te longo tau lochloche ero NeHa-

lang lape tuacholia ke poreke toto lange iri.” ¹¹ Pe i mallaha mana ke mele nenge teke nanas tau mene hotonga mur, lape lohote ke pengpeng nga NeHalang matana ero toto. Iange “Hana nenge leteria manmanna mana lape tetu ke te pengpeng nga NeHalang matana.” ¹² Ke Hotonga huna nga lete manmanna ngana ero. Iange Hotonga hele ke teke, “Mele nenge nanas taua Hotonga mur lape tu ke maulul.” ¹³ Ke hotonga ngingina mur koi ita, ke NeHalang lape tuacholia ke poreke at nge ita. Pe ero. Iange Kristus ol hot mule ita pe mene murra ke ulolo. Iange NeHalang nena helenga nenge tehas sue ke ulolo, hele ke teke, “NeHalang letena inin ngana lape sio ke poreke toto nge iri nenge te heon heke iri nga manga toto.” ¹⁴ Ke nga poinga nenge Iesus poia nem, lape NeHalang pete hana lomomona ngana mur ke pomanga nena helenga kerkereng ngana nenge tunge lange Apraham. Pe ita lochloch ngana nenge letera manmanna lape ta mene Opepengpeng nenge Iesus Kristus helele ia.

Hotonga Mur Pe Helenga Kerkereng Ngana

¹⁵ Titik mur pe liliuk mur, lape e heleia ure nemur nenge lohote nge ita ke kokoes, ke e hemalaha hote utar nenge e teke e heleleia: Nenge teke hana nai te talue reria helenga tomunga hel ana helenga e, mele pele heta mule ero pe tal heke mule unne la ero ol. ¹⁶ Pe nga nei NeHalang poia helenga kerkereng ngana nemur lange Apraham pe Apraham nette e. Ke Alalaha nem heleleia

3:11: Hab 2:4; Kal 2:16 **3:12:** Lev 18:5 **3:13:** Deu 21:23;
Rom 8:3 **3:16:** Gen 12:7

Apraham na tete mur ero. Apraham na tete mur tang ngana pomanga iri hulua. Pe nei ero. Hele mene Apraham nette pe tang ngana pomanga mele elle mana. Ke Alalaha nem helele ia laka Iesus. ¹⁷ Pe ure nenge e teke e helele ia, ngana koi nei: Nge nike NeHalang hele talue nena helenga tomunga hel ana helenga nem. Pe nga hoena, hesinga iri ana non kina analoch iri nai pe ana non kina pe analoch (430) het pe hotonga nemur te lohot ol. Pe hotonga nemur te chatoa NeHalang na helenga kerkereng ngana nem pe te sau ke lasus ero toto. ¹⁸ Iange nenge teke hotonga nemur nakuria nge te halaua ita ke ta mene maulinga nge koko, lape helenga kerkereng ngana nem lasus. Pe nei ero. Iange nga NeHalang nena poinga urana ngana mana, tung sue helenga kerkereng ngana nem lange Apraham.

¹⁹ Hotonga nemur talhot rume mene iri ol, pe aria ume utar? Aria ume laka nenge: Lape te hemallaha hote hehei pe hana reria poinga poreke ngana mur. Pe lape iri siporia te naue pe te amnei urume ke la het nga etue nenge helenga kerkereng ngana nem, nganangana lohot ia. Nenge Iesus i sipona lape at. Nga etue nenge NeHalang tung sue hotonga nemur, hekule angkelo mur ke te heleia lange Moses nenge tu nga NeHalang pe hana mur tunangaria. ²⁰ Nga etue nenge NeHalang poia helenga kerkereng ngana nem lange Apraham, mele e nge tu nga iri nai tunangaria ero. Iange mele nenge tu nga tunangana umume nge hana nai. Pe nei ero, NeHalang poia

nge Isipona.

²¹ Ke pomerei ol? Hotonga hele ke teke NeHalang na helenga kerkereng ngana nem lasus kai? Ero le! Iange nenge teke hotonga e nakuna nge tunge maulinga lape ta pengpeng nga NeHalang matana nga hotonga nem nenge ta nana-sia. ²² Pe nei ero. Iange NeHalang nena helenga nenge tehas sue ke ulolo, hele ke teke, poinga poreke ngana hesum hite hulua lochloch ngana nga ich nei ke tehet. Pe nga lete manmanna ngana mana, NeHalang tung sue helenga kerkereng ngana nem. Ke pomalam iri nenge leteria manmanna nge Iesus Kristus lape te mene ure nenge NeHalang hele sue lange Apraham.

²³ Nga etue nenge lete manmanna ngana nei lohote ero kura, hotonga nem chiu it tote ita. Pe tak ele mene ita ke la het nga etue nenge lete manmanna ngana nem lohote nga mallaha. ²⁴ Pe hotonga nem poi ke pomanga ara hetoronga nenge nauele ita. Pe nga etue nenge Kristus at, hotonga nem hei tele ita ke tala sapele nge Kristus pe letera manmanna nge I. Ke pomalam lape NeHalang mene mule ita nga letera manmanna ngara nem. ²⁵ Pe heueu nei, letera manmanna ngara nem, lohote nga mallaha ke ulolo. Pe hotonga nem rahite ita ero ol.

NeHalang Tutuna Mur

²⁶ Pe NeHalang tutuna mur imo lochloch iange letemo manmanna nge Iesus Kristus. ²⁷ Pe imo lochloch nenge a mene henuninga nge Kristus,

atu ke a pomange Kristus toto lo. ²⁸ Pe a al mata rara ero ol, iange Iuta mur pe Krik mur pe iri nenge te umume nge mele hel pe iri nenge tetu ke tepoi tetele pe hehei pe hana, imo lochloch ngana nem, atu luluch nge Iesus Kristus ke imo elle mana. ²⁹ Pe Apraham na tete mur imo iange Kristus nena hana mur imo. Pe lape a mene ure lochloch ngana nenge NeHalang heleia, nga nena helenga kerkereng ngana nenge tung sue lange Apraham.

4

¹ Ure nenge e helele ia ngana koi nei: Mele sune lape mene lochloche temene nena ure mur. Pe lape i non palaungana pe nauele ure lochloch. Pe nga etue nenge i kino kura, ele haka nge mele nenge umume nge none ero. ² Iange hana nenge tenau elele i pe hana papalauna mur lape tenau ele mene i ke la het nga etue nenge temene talue. ³ Nga tele ngana ita pule tapoi ke pomalam. Ita kinkino pe ta mene hengetoro nga hotonga nemur nga ich nei, nenge chiu hit tote ita. ⁴ Pe heueu nei ero ol. Iange nga ana etue pengpeng nenge NeHalang talue nike, kulosia tuna ke at. Hei e nga ich nei hoe I. Pe hotonga nemur tenau ele I ke I nanas tau tote. Pe ita pule tapoi ke pomalam. Ita kinkino pe ta mene hengetoro nga hotonga nemur nga ich nei, nenge chiu hit tote ita. ⁵ Pe at ngana nem, at ke ol hot mule iri nenge hotonga chiu hite iri. Ke pomalam lape ta lohote ke NeHalang tutuna mur ita. ⁶ Pe imo, NeHalang tutuna mur imo. Ke

ngana laka nenge kulosia Tuna Opene ke at tu teu nga letera pe ta heto ke ta teke, “Temek.” ⁷ Ke iong pomanga mele nenge umume nge none ero ol. Iong, NeHalang tuna iong ke ulolo, pomalam lape o mene ure lochloch ngana nenge heleia nga nena helenga kerkereng ngana nem.

Paulus Letena Toto Ia Kalasia Mur

⁸ Nga tele ngana a eteia NeHalang ero pe a ume pulut mana nge aetapuna hel, nenge Nehalang toto ngana ia iri ero. ⁹ Pe heueu nei a etei tote NeHalang lo, nem pe e teke NeHalang hetue imo ke tutuna mur imo ke ulolo. Pe pomerei toto nenge ahul mule ke la a heila teu mule imo nga ure makuk leilei ngana mur pe hotonga porekreke ngana mur nga ich nei? A teke la ure nemur te chiu hit mule imo pullo? ¹⁰ Imo a iech elele etue papalauna mur pe teio mur pe hesinga mur pe etue e talun ngana ke langa het ngana! ¹¹ Pe iau, e matau iange kikik ngak nenge e ume lululuchia nge imo lape hesil sio mana.

¹² Titik mur pe liliuk mur, e teke apoi ke mange iau. Iange ure nenge lohotos nge imo nem, iau e amneia ke ulolo. A poia ute pele nge heporeke iau ero. ¹³ Imo a eteia ke ulolo. Nga tele ngana toto singik haleles pe ela ke e haliu hote Helenga Urana Toto Ngana nge imo. ¹⁴ Pe ak haleles nem poi ke manga ollakanga nenge teke olleke imo. Pe imo a hira ele iau ero. Mutemo tau mene iau pe a mene iau ke pomalaka nga iau NeHalang nena angkelo e. Nem pe pomalaka nga iau Iesus Kristus i sipona, ¹⁵ pe a iech ele tote iau. Nga etue nem a

unele ute nge iau ero toto. Pe rera iechinga nemur mai ngaria ol? Nenge teke nakumo, lape asul hote matamo mur pe a tunge iri at nge iau. ¹⁶ Heueu nei lape lek matana luluch nge imo ol, iange e heleia helenga nge manmanna. Ae?

¹⁷ Hana ana mata nemur teume ke kikiria toto ke tepoi ole imo ke a nanasia iri. Pe te poia nga leteria poreke ngana. Pe te teke te heporeke ra kilanga urana ngana nei. Tepoi ke pomam iange te teke a heto hekeke iri. ¹⁸ Nenge teke hana te poia imo ke pomam, urana nge te poia ke kokoes nga leteria urana ngana. Nga etue nenge etu luluch nge imo pe nga etue nenge iau ero hatalia imo. ¹⁹ Auo! Tutuk mur, a poia iau ke e amneia melmelenga pullo! Melmelenga nei pomalaka nga heie nge tuna sechia i ke teke hohoho. Pe melmelenga nem lape tu nge iau ke la het nga etue nenge a nanas tau tote Kristus nena poinga mur. ²⁰ Toinge ute pele ul mene iau ke la etu luluch nge imo heueu nei, ke poia ia ure nemur nenge e heleia iri nei. Iange etu pe letek tuanin rara sakilil ia imo.

Helenga Opene Nge Heka Pe Sara

²¹ Iok, e teke e onteia imo nenge a teke a nanas taua hotonga mur: Imo mam a longe hotonga hele ngana ero kai? ²² Hotonga hele ke teke, Apraham tutuna mur iri nai. Tuna elle nge hei nenge umume nge iri pe tuna e pule nge nehei nenge tu ke poi tetele mana. ²³ Pe tuna nenge hei nenge umume nge iri neu, tehoe i iange te nanasia poinga nenga leinga. Pe tuna nenge nehei nenge

alalaha hele ke mere pule? Hele ke teke, “O kulosia hei nenge umume nge imo nem, iri nai tuna ke tela nga kileng unne. Iange tuna nem lape mene temene nena ure mur hele ero. Pe hei nenge tu ke poi tetele nem, tuna itoro lape mene lochloche temene nena urelu mur.”³¹ Ke titik mur pe liliuk mur, hei nenge tu ke poi tetele mana nem, tutuna mur koi ita. Pe hei nenge umume mana nem, tutuna mur ita ero.

5

Nge Iesus Mana Lape Tatu Ke Tapoi Tetele

¹ Iok, ute pele nge chiu ele ita ero ol iange Kristus i sipona mene hote ita ke ulolo. Pomalam tatu ke ta poi tetele mana ol. Ol pe ames ke kerkereng pe a longo tau pulute hana hel ero. Iange lape a heloko teu mule ita ke la aume mule nge iri pule.

² A longo ke nek! Iau Paulus koi e helele nei: Nenge teke atal teu luluche imo ke te riria singimo, ume nenge Kristus poia nem lape halaua imo ero toto. ³ Pe lek helenga kerkereng ngana koi, iong non tei nenge ola ke te riria singim, urana nge o nanas tau tote hotonga lochloch ngana ol. ⁴ Amo hel te teke a nanas mene hotonga mur, iange te teke poia imo ke a pengpeng nga NeHalang matana. Nenge teke a poia poinga nem arir hote imo nge Kristus ke ulolo pe a hile NeHalang letena poreke ngana. ⁵ Pe ita, nga Opepengpeng nena kerkerenga, letera manmanna nge NeHalang pe tatu ke ta kulele mene I nge lape hetue ita ke ita hana nenge pengpeng nga matana. ⁶ Pe ita,

nenge teke ta nanasia Kristus, poinga pa nenge ta ririr us pe nenge tarir us erochro ute pele ia ero. Ure nenge palaungana toto ngana laka letera manmanna ngana lo. Iange poi heke ita ke letera porekeia pekngara mur.

⁷ Nga tele ngana a nanasia Kristus ke nek mana pe heueu nei ero ol! Itei nenge tamo ele mule imo pe poia imo ke a saleke rara? Mele nem poia imo ke a longo taua helenga manmanna ngana ero ol! ⁸ Mele nenge poia imo ke a sau letemo manmanna ngana nem, at nge Non nenge hesilei hote imo ero. ⁹ Anau ala amo ke nek. Ure nenge lohotos nem, pomalaka nga is unne sune mana nge tetal teua langa beret itach ngana, pe is nem poia beret lochloch ke puo haka sapele. ¹⁰ Pe iau letak manmanna toto nge Non Soke ke a tung teua imo langa ure nemur ero. Pe mele nge hetakinkine imo nem, e eteia i ero. Pe lape NeHalang tuachol ia lange i ke poreke toto. ¹¹ Titik mur pe liliuk mur, hana hel te teke e hetottoro ke pomai, “Nenge teke tarir us ero ta pengpeng nga NeHalang matana ero.” Pe nem ero. Nenge teke e hetottoro ke pomam, pomere toto nge ure meena ngana mur te lohotos nge iau kura? Pe nenge teke reria helenga nem manmanna, lape lek hengetoro nenga Kristus ana manga toto, poi ngarang mur ia iri ero ol. ¹² Iau lemek toto ke hana nenge te hetakinkine imo nem, terir hote huria ke te lasus lochloch!

Maulinga Ke Koko Nga Opepengpeng

¹³ Pe titik mur, NeHalang iua imo ke ulolo, ke apoi tetele mana ol. Ol pe lape apoi ke mere ol? A teke a poia singimo ke iech mana nga poinga poreke ngana mur? Apoi ke mam ero! A poia poinga nenge pomai koi: Mutemo taua pekngamo mur pe a halaua iri. ¹⁴ NeHalang tunge hotonga e nge palaungana toto. Pe nenge teke ta longo taua hotonga elle nem, ta longo taua hotonga lochloch ngana ke ulolo. Ana hotonga, ngana koi nei: “Mutem taua pekngam mur ke pomanga mutem taua iong sipom.” ¹⁵ Pe a nauala amo ke nek. Iange nenge teke a poi susun helel, lape ahun parai mule imo ke ahet.

¹⁶ Ke pomalam e hele ke e teke, a longia Opepengpeng ke halaua imo nga ai ngamo ke lape a nanasia ure poreke ngana nenge singimo lemene tautaua ero ol. ¹⁷ Iange Opepengpeng lemene ero toto ia poinga poreke ngana mur nenge singira lemene tautaua. Pe ita singira lemene tautaua poinga poreke ngana mur nenge Opepengpeng lemene ero toto ia. Ke hunelinga nei tu nga letera ke ulolo, pomalam tai nga lemere ngana ero ol. ¹⁸ Ke nenge teke o nanas tau mene Opepengpeng lemene ngana, lape hotonga nem nauale iong ero ol.

¹⁹ Pe poinga poreke ngana nenge singira lemene tautaua, ngaria koi nemur. Poinga nenge: hehei pe hana tema lululuch nge hehei pe hana nenge eria pe reehei mur ia ero, pe kol e pe e mele mataria ach tau helel, pe salaunga ana poinga mur, ²⁰ pe ta heto hekeke aetapuna mur, pe

achunga, pe hunelinga, pe lete inin ngana, pe sara keke ngana mur pe letera inin haka manmana, pe letera ia melehel ero, pe talas hehel, ²¹ pe ta musmus, pe ta inin ke ara hauaua, pe tapeu lil hehel, pe ure hel pule nenge pomau. E hele ke kerkereng lange imo ke ulolo, pe lape e hele ke kerkereng toto lange imo pule: Mele nenge nanas tau menmene poinga nemur, lape teu langa Ne-Halang nena nualanga pe nekinga ero toto.

²² Pe Opepengpeng, ana ume nganangana mur koi nemur. Nenge: Mutera tautaua pekngara mur, pe ta iechech, pe tatu ke letera ma ke elle, pe ra melel tana ero nga etue nenge ure meena ngana lohotos, pe tanek hel ita, pe tapoi ke urana pe ta halau hel, pe ta poia poinga mur nge poia hehei pe hana ke saria kikina nge ita. ²³ Pe tatal sue ita ke tatu ke nek manmana, pe ta hepengia tai ngara mur ke nek. Poinga mur nenge pomam hotonga pele heo ele ero. ²⁴ Iri nenge te nanasia Kristus, tehul rumeria ia poinga poreke ngana mur nenge singiria lemene tautaua. ²⁵ Opepengpeng tu teu nge ita pe hemaulia ita, pomalam tai ke ta nanas mene lemene ngana ol. ²⁶ Tatal heke ita ero pe ta helete inin hel ero pe ta musmus pe sara keke hel ero.

6

A Halaua Pekngamo Mur Nga Ure Meena Ngana Mur

¹ Iok titik mur pe liliuk mur, nenge teke a naue mele nge poia poinga poreke ngana, imo nenge

Opepengpeng ume lululuch nge imo a hemas mule i ke nek. Pe imo a nauala amo ke nek pule; iange lape poinga poreke ngana nem lohot nge imo pule. ² Nenge teke a halaua pekngamo mur nga ure meena ngana mur; a nanas tau tote hotonga nenge Kristus. ³ Nenge teke mele letena ke teke i palaungana, pe manmanna ke i palaungana ero, mele nem channanga mule i ke ulolo. ⁴ Imo elle pe elle anau teu la mule nga lemo poinga mur ke nek toto, pe a totoia langa mele hel reria poinga ero. Pomalam lape mele nem iech toto nga i sipona nena poinga mur. ⁵ Ke imo elle pe elle a takiskisia ana melmelenga mur.

⁶ Mele nenge te hetore i nga NeHalang nena helenga, urana nge tuacholia nga nena ure urana ngana mur lochloch lange ana hetoronga.

⁷ A chananga mule imo ero. Iange mele pele nakuna nge channanga ia NeHalang ero toto. Ngaunga utar alona nenge otue, lape o lulu mule ngaunga nem mule. ⁸ Pe mele nenge tutua ke heiech mene singina lape lulu hote metenga. Pe mele nenge tutua ke heiech ia Opepengpeng, lape lulu hote maulinga ke koko. ⁹ Ke ra melei tana taua poinga urana ngana mur nenge ta popoia ero. Nenge teke ra melei tana ero, lape ta lulu hote maulinga ke koko nga ana etue pengpeng. ¹⁰ Ke nenge teke o esia neingam e nem nge poi ke merechre, o halaulaua i. Pe apoi ke urana toto lange pekngamo mur; nenge imo ul ames ke elle nga letemo manmanna ngana mur.

Helenga Hetala Ngana Pe Apalanga

¹¹ A naue lo? Iau sipok e hasas ia alalaha nei nga perik. Pe ehas ngak nei e poia ke papalauna koi!

¹² Iri nemur nenge te heto hekeke iri pe te palut rarara, iri laka te echechia imo ke te teke te ririria singimo. Te poia poinga nei iange te mataua luta mur nge lape te hune iri iange leteria manmanna nga Kristus ana manga toto. ¹³ Pe hana nenge te riria iri te nanasia hotonga mur ero toto. Pe muteria toto ke te teke te riria imo pule. Pe nenge teke a longo taua iri ke a nanasia iri, hana nemur lape te palut laka rara pe te heto heke tote iri. ¹⁴ Pe iau, e palut laka rara nga ute pele nge pomam ero toto. E palut laka pe e heto heke tote ara Non Soke, Iesus Kristus nge mete nga ana manga toto. Nga Iesus ana manga toto letek metene poinga nemur nga ich nei ero ol. Ke epoi ke pomanga none nenge mete ke hile ure lochloch ngana nga ich nei. ¹⁵ Nenge teke te riria singim pe nenge teke te riria singim ero, nem ute pele ero. Ure nenge palaungana toto ngana laka nenge NeHalang poia ita ke ita heueu ngana mule. ¹⁶ Iri lochloch ngana nenge te nanasia hotonga nei, leteria sio iange lape NeHalang letena porekeia iri pe mene luluhe iri nge Israel mur. Israel nemur nenge NeHalang nena hana mur toto ia iri.

¹⁷ Iok, nga lek helenga hetala ngana e teke, lemek ero nge none poi mule ure meena ngana e ke lohohot nge iau ol. Iange chanchan munna nemur nga singik henonou hot pengpengia ke iau Iesus nena non toto.

18 Titik mur pe liiuk mur, ara Non Soke Iesus Kristus letena poreke ngana lape tu luluch nge imo nga opemo mur. Manmanna.

**Tomunga Hel Heueu Ngana
Genesis and the New Testament in the Lote Language of
Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Lote long
Niugini**

copyright © 2009, 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Lote

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 9 Nov 2022

89f57add-4ab2-5e6d-af7e-7ec7955d8f95